

ДО 70-РІЧЧЯ АНАТОЛІЯ ФЕДОРОВИЧА ГУЦАЛА

Цього року виповнилося 70 років відомому досліднику археології Поділля, доценту Кам'янець-Подільського національного університету Анатолію Федоровичу Гуцалу.

А.Ф. Гуцал народився 9 серпня 1946 р. у с. Липівка Городоцького р-ну Хмельницької обл. у селянській родині. Ще під час навчання в Липівській і Курівській школах учень захопився історією. У 1964 р. він вступає на історичний факультет Кам'янець-Подільського педагогічного інституту, який успішно закінчує в 1968 р. Із цим навчальним закладом пов'язаний увесь його подальший творчий шлях і викладацька робота. В інституті юнак захоплюється археологією, працюючи під керівництвом знаного фахівця І.С. Винокура. У 1965 р. він бере участь в дослідженні могильника черняхівської культури біля с. Ружичанка на Хмельниччині. Відтоді, уже понад півстоліття, вчений невтомно вивчає різноманітні археологічні пам'ятки.

Після закінчення факультету А.Ф. Гуцал деякий час працює в Городківській школі на Вінниччині. Згодом — відповідальним секретарем Кам'янець-Подільського міського відділення Товариства охорони пам'яток історії і культури. У 1969 р. його призначено на посаду старшого лаборанта кафедри історії СССР і УРСР Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту. Тут він працює все своє подальше життя на посадах асистента, старшого викладача, доцента. У 1975—1978 рр. молодий фахівець навчається в аспірантурі Інституту археології АН УРСР, де веде дослідження під керівництвом відомих скіфознавців — В.А. Іллінської та О.І. Тереножкіна.

Ученому довелося брати участь у дослідженнях пам'яток різних археологічних періодів, починаючи з палеоліту й завершуючи

новим часом. Втім, головне місце серед них незмінно займали старожитності раннього залізного віку. Спеціаліст вдало поєднує польові дослідження з теоретичними напрацюваннями. Важливою віхою польових досліджень стали розкопки передскіфських пам'яток Середнього Подністров'я. Відкриття значних площ на Рудковецькому городищі й дослідження майже півсотні поховань на Бернашівському могильнику значно збагатили джерельну базу пам'яток цього часу. Останні десятиліття вчений активно досліджує поховальні пам'ятки скіфського періоду на Поділлі. Унаслідок масштабних робіт на могильниках у Тарасівці, Шутнівцях, Чабанівці, Малинівцях, Теклівці, Колодіївці та Спасівці досліджено понад півсотні курганів ранньоскіфської доби. Отримано нові матеріали, що дозволили по-новому поглянути на різноманітні риси поховального обряду та матеріальної культури. У центрі ува-

ги спеціаліста знаходяться оборонні укріплення Поділля і Подністров'я. Розвідки на Маціорському, Григорівському, Немирівському, Нижнеольчедаєвському, Ломозівському, Дерешовецькому, Рухотинському та багатьох інших городищах дозволили поставити питання про наявність у регіоні оборонної системи раннього залізного віку. Масштабні розвідки на багатьох поселеннях цього періоду стали основою для археологічної карти регіону.

Спеціаліст проводить значну узагальнюючу роботу, вивчаючи поховальний обряд, поселенську структуру і житлобудівництво, господарство і різноманітні категорії матеріальної культури. Досліджується історія науки, постаті багатьох учених. З-під його пера вийшло понад 130 наукових робіт.

П'яте десятиліття триває викладацька робота вченого. Сотні й тисячі випускників отримали ґрунтовні знання, традиційно подані у творчому й інноваційному стилі викладання спеціаліста, що завжди тісно поєднується з практичною роботою. А.Ф. Гуцал — автор багатьох науково-методичних програм, статей, посібників і підручників. Організовано студентську археологічну конференцію, що регулярно залучає до своєї роботи молодих вчених країни і зарубіжжя.

Ювіляр — активний учасник краєзнавчого руху, пам'яткоохоронної та музеєзнавчої роботи.

У своє восьме десятиліття Анатолій Федорович входить сповненим творчих сил і наукових планів. Побажаємо йому втілення всіх замислів, натхнення та довголіття на науковій ниві!

О.Д. МОГИЛОВ, С.А. СКОРИЙ

ДО 65-РІЧЧЯ В'ЯЧЕСЛАВА ЮРІЙОВИЧА МУРЗИНА

Наприкінці цього року відомому українському вченому, археологу, скіфознавцю, лауреату Державної премії України, доктору історичних наук, професору Мурзину В'ячеславу Юрійовичу виповнюється 65 років.

Ювіляр народився 4 вересня 1951 р. у м. Мелітополь Запорізької обл. Ще у 14-річному віці юнаку поталанило потрапити до археологічної експедиції, яку очолювали фахівці ранньої залісної доби О.І. Тереножкін і В.А. Іллінська. Ця зустріч на довгі роки обумовила коло наукових інтересів В.Ю. Мурзіна — вивчення історії та культури скіфів.

По завершенні навчання на історичному факультеті Харківського державного університету, молодий науковець отримав диплом із відзнакою та вступив до аспірантури Інституту археології АН УРСР (нині Інститут археології НАН України). Потім Ю.В. Мурзін почав працювати в цій же установці, де пройшов шлях від молодшого наукового співробітника до завідувача відділом скіфо-сарматської археології.

Після захисту кандидатської дисертації (1979 р.) В.Ю. Мурзін очолював ряд архео-

логічних експедицій, зокрема українсько-німецьку, яка працювала понад 20 років і була однією з найбільших в Україні. Співробітники експедиції завершили дослідження скіфського царського кургану Чортомлик поблизу м. Нікополь, а згодом розпочали розкопки величезного Більського городища скіфської